

дешевими товарами з Китаю та Туреччини. З метою поживлення розвиток легкої промисловості в Україні, пропонується: налагодити нові зв'язки для постачання сировини, перекваліфікації фінансового менеджменту українських фірм, орієнтація виробництва на громадян з середнім рівнем доходів.

Список використаних джерел:

1. Державна підтримка українського експорту. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrexport.gov.ua>
2. Легка промисловість України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.legprom.biz>
3. Офіційний сайт Української легкої промисловості. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ukrlegprom.org.ua>
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Оперативна статистична інформація. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Гаман С.М. Тенденції розвитку легкої промисловості України // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. - 2006. - № 3. - С. 49-55

УДК 331.524:137.2

ЧОРНОДОН В.І.,

Вінницький інститут економіки Тернопільського
національного економічного університету, к.е.н., доц.

МІЖРЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

***Анотація.** У статті визначено особливості розвитку інноваційних процесів за умов глобалізаційних трансформацій, обґрунтовано аспекти дослідження регіональних просторів, організаційно-економічні чинники оптимізації внутрішньогосподарських та соціально-економічних відносин в парадигмі інноваційного розвитку.*

***Annotation.** The article outlines the features of the development of innovative processes under conditions of global transformation, grounded regional aspects of research space, organizational and economic factors and optimization of inner social and economic relations in the paradigm of innovation.*

Постановка проблеми. В умовах поглиблення глобалізаційних процесів все більшого значення набувають питання побудови господарських відносин на якісно новій основі. Першочергового вирішення потребує питання визначення та розробки нових організаційних, управлінських і технологічних факторів підвищення ефективності господарської діяльності, постає питання виробництва конкурентної за якістю та собівартістю продукції. Розв'язання якого безпосередньо пов'язане з повним використанням наявного потенціалу для розвитку як окремого виробництва, так і економіки в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку інноваційної сфери національної господарської системи розглядали в своїх працях такі вчені-економісти, як Ю. Бажал, В. Будкін, В. Бурлачков, А. Гальчинський, В. Геєць, С. Герасимчук, А. Канов М. Крупка, О. Лапко, Т. Ніколаєва, В. Петров, Є. Савельєв, В. Семиноженко, В. Ситник, С. Юрій та ін. Втім особливо актуальним в сучасних умовах глобалізаційних процесів є дослідження даного питання в контексті міжрегіональних аспектів інноваційного розвитку.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення інноваційних процесів, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів.

Метою дослідження є визначення особливостей розвитку інноваційних процесів за умов глобалізаційних трансформацій, обґрунтування організаційно-економічних чинників оптимізації внутрішньогосподарських та соціально-економічних відносин в парадигмі інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна діяльність як одна із форм інвестиційної діяльності здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу, що включає:

- випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології, прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;
- реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат;
- фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил;
- розробку і впровадження нових, ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального і екологічного становища [1].

Дослідження регіональних (включаючи трансрегіональні) просторів як елементу глобалізованої економіки дає змогу виявити ряд суперечностей [2, с.133] :

- регіональний простір можна розглядати як елемент глобального простору або як відносно автономне утворення;

- регіональний простір може бути утворений у результаті дії глобалізаційного процесу (частина транснаціонального простору) або регіоналізації національного економічного простору (частина території країни);
- регіональний простір і відповідна йому регіональна система можуть збігатися з адміністративно-територіальним або з функціональним поділом території.

Отже, особливість парадигми сучасної світової економіки полягає в регіоналізації її розвитку. Особливістю ж регіональної парадигми є поглиблення взаємозалежності національних економік на фоні економічного федералізму ринків. Вищевикладене дає змогу виокремити такі основні відмінні ознаки міжнародної регіональної економіки: віртуальність та мобільність організаційних форм і економічних кордонів, наднаціональний характер економічних відносин, пріоритетність економічних інтересів як рушійної сили розвитку, багаторівневність та складність структур управління.

Економічний потенціал України значною мірою обумовлений динамікою розвитку регіональних господарських комплексів (РГК), яка, у свою чергу, залежить від обсягів, якості і ефективності використання всіх видів ресурсів. РГК є сукупністю ресурсів, що залучаються до виробничих і невиробничих процесів. Тому вони є взаємозв'язаними і взаємозумовленими, а результатом ефективного їх використання є зниження загальних питомих витрат на одиницю вироблюваної продукції, конкурентоздатної на внутрішньому і зовнішньому ринках товарів [3, с.10].

Щодо наукоємких сфер, яка характеризуються високими темпами технічного прогресу, інноваційної діяльності, то визначальну роль у їх розвитку відіграють такі фактори, як: забезпечення кадровим потенціалом, рівень продуктивності праці, фінансування, в тому числі державного для стратегічних напрямів.

Інновації є складним економічним та організаційним процесом, який спирається на використання двох видів потенціалів – наукового, новітніх технологій і техніки, з одного боку, та інтелектуального, пов'язаного із здатністю менеджменту впроваджувати інновації на всіх стадіях виробничої та комерційної діяльності, – з другого [4]. Важливим елементом цього процесу є його інвестиційне забезпечення – знаходження та раціональне використання значних фінансових коштів. Залучення приватних, державних або змішаних інвестицій з їх певними резервами, що можуть компенсувати підвищений ризик, забезпечує вихід на якісно вищий рівень господарювання.

До інструментів створення сприятливого середовища для активізації інноваційного процесу відносять передусім податкові пільги, пільгове кредитування і субсидування; страхування і гарантування, надання прав на прискорену амортизацію устаткування; розвиток державою патентного права, правничих засад виробництва та споживання якісної продукції системи стандартизації і сертифікації виробництва та окремих видів продукції, регулювання монопольних підприємств і видів діяльності, дозвіл тимчасової монополії інноватора [6].

Загальноновизнаним є поділ регіонів на такі, що базуються на старих і нових галузях промисловості. Старі, базові галузі промисловості, як правило характеризуються низькою нормою прибутку і частковим занепадом, до них віднесено текстильну промисловість, галузі паливно-енергетичного комплексу, металургію, хімію, збірку машинобудівних та електронних виробів. Нові галузі характеризуються висококваліфікованим персоналом, інноваційним змістом і відповідним основним капіталом та включають електроніку, приладобудування, ракетно-космічну галузь, лазерну техніку, виробництво нових спеціальних видів хімічної промисловості [5, с.636].

Науково-технічні зв'язки сприяють поширенню науково-технічного прогресу, основою якого є обмін результатами розвитку науки і техніки, спільній реалізації науково-технічних програм.

Вирішальне значення в розвитку інноваційної сфери економіки відіграє світовий науково-технічний прогрес, що характеризує процес поступового розвитку науки, техніки, виробництва і сфери споживання у світовому господарстві.

З метою забезпечення належного рівня підготовки фахівців необхідно налагоджувати, розвивати та активізувати взаємодію наукової сфери, освіти й виробництва в кожному регіоні. Прикладами такої діяльності є створення науково-навчального комплексу «Економосвіта», Західного наукового центру, інституту соціогуманітарних проблем та ін.

Посилення і прискорення міжнародних інтеграційних процесів ставить перед економікою України низку питань і проблем. В загальному плані важливо підкреслити: країна має потребу в проведенні адекватної економічної глобалізації політики в сфері міжнародної економічної діяльності. Глобальна економіка потребує виваженої зовнішньоекономічної політики, яка підтримується міжнародними фінансово-економічними інститутами і відповідає національним інтересам України [7, с.10].

Потужними центрами інноваційного розвитку в Україні є науко-дослідницькі установи та організації, навчальні заклади, діяльність яких спрямована на розробку, проектування, випробовування та впровадження у виробництво нової продукції. Саме на їх базі доцільно створювати центри науково-технічного розвитку, які б в перспективі виступали базою координації інноваційної діяльності.

З метою забезпечення організаційної, правової та економічної підтримки інноваційної діяльності на різних рівнях і в різних формах потребує розвитку інноваційна інфраструктура, що визначається як сукупність підприємств, організацій, установ їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні, тренінгові тощо) [6].

Застосування інновації на практиці залежить від багатьох факторів, визначальним серед яких є фінансове забезпечення, що здійснюється за рахунок фінансування державою, власних коштів підприємств та організацій, залучених ресурсів, кредитів банків та інших позик.

Серед заходів державного регулювання особливе місце відводиться створенню дієвої нормативно-правової бази для ефективної діяльності суб'єктів інноваційного процесу.

Законом України «Про інноваційну діяльність» визначено норми, що розкривають сутність державного регулювання інноваційної діяльності за такими напрямками [8]:

- окреслення і підтримка стратегічних напрямків інноваційної діяльності на всіх рівнях управління: від місцевого до загальнодержавного;
- формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм;
- створення нормативно-правової бази й економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
- захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності;
- фінансова підтримка виконання інноваційних проектів;
- стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів;
- встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;
- підтримка функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

Регулювання інноваційної діяльності відбувається на різних рівнях влади – від Верховної Ради до органів виконавчої влади на місцях. Їхня участь у регулюванні інноваційних процесів обумовлена тими функціями, які вони виконують у загальній системі управління економікою, шляхом виокремлення найважливіших напрямків інноваційного розвитку, створення відповідної інфраструктури, визначення найбільш економічно обґрунтованих інноваційних проектів та їх фінансування.

Активізація інноваційної діяльності підприємств є необхідною умовою розвитку економіки, зокрема виробничої сфери, підвищення якості продукції та зростання ринкових можливостей підприємств, появи нових товарів і послуг, а також засобом, за допомогою якого організації адаптуються до змін у зовнішньому середовищі й змінюють його самі у власних інтересах.

Функціональний зміст поетапної реалізації інноваційного процесу включає: розробку ідей, проектування та підготовку інноваційних проектів, втілення в матеріальній формі новачки (за технологічних умов), випробування у виробничих умовах, впровадження у виробництво, вихід на ринок. Здійснення зазначених функцій покладається не лише на науково-дослідні організації, інноваційні центри, технопарки а й на фінансові, кредитні, інформаційні, комунікаційні фірми та ін. Дедалі більшого поширення набуває тенденція до формування кластерних об'єднань, як чинника інноваційного розвитку, що реалізуються: навколо провідних науково-дослідних установ, які побудовані на знаннях і характерні для підприємств, що належать до секторів з високою інтенсивністю досліджень та розробок; підприємствами, інноваційна діяльність яких залежить перш за все від здатності співпрацювати з розробниками інноваційних товарів чи технологій; підприємствами, що оперують складними системами перетворення інформації з метою надати спеціалізовані послуги своїм клієнтам; підприємствами з великими витратами на дослідження та розробки, коли увага приділяється продуктивним інноваціям та взаємозв'язкам зі споживачами.

Висновки. Інноваційний розвиток для України є одним з основних завдань на шляху вирішення реалізації найсучасніших технологій, що враховують тенденції глобального попиту. Тому, на нашу думку, інноваційна складова трансформаційних процесів є основою для забезпечення побудови конкурентоспроможної економіки кожного регіону. До першочергових заходів по її реалізації віднесено: визначення стратегічних напрямків інноваційного розвитку; створення системи інформаційно-консультативної підтримки інноваційної діяльності; стимулювання кредитно-фінансової діяльності; розширення мережі об'єктів інноваційної інфраструктури; впроваджувати заходів по створенню центрів інноваційного розвитку.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про інвестиційну діяльність” № 1560–XII від 18.09.91р. (із зм.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український виміри [за ред. С.І. Юрія, Є.В. Савельєва] – К.: Знання, 2007. – 595 с.
3. Ахромкін О. О. Інноваційна модель ефективного використання регіональних ресурсів: економіко-правовий аспект / О. О. Ахромкін // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 5. – С. 10–12.
4. Будкін В. Інноваційна модель розвитку національних економік / В. Будкін // Економіка України. – 2010. – № 6. – С. 67–77.
5. Клиновий Д. В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України / Д. В. Клиновий, Т. В. Пепа [За наук. ред. Л. Г. Чернюк] – К.: Центр навч. літ., 2006. – 728 с.
6. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності – К.: Видавничий центр “Академія”, 2005.- 400 с.
7. Канов А. А. Экономическая глобализация как внешний фактор развития национальных хозяйств на современном этапе / А. А. Канов // Материали III Міжнародної науково-практичної конференції. – Сімферополь, 2010. – 451 с.
8. Закон України “Про інноваційну діяльність” № 40–IV від 4.04.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – С. 266.